

Σύντομη αναφορά
από τον Πρόεδρο
κ. Νικόλαο Παπαγιαννάκο

Η ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΛΕΤΩΝ ΝΑ. ΑΤΤΙΚΗΣ (Ε.ΜΕ.Ν.Α.) δημιουργήθηκε τον Ιούλιο του 1999. Έχει έδρα τα Καλύβια και γεωγραφικό αντικείμενο ενδιαφέροντος και μελέτης την περιοχή που εκτείνεται μεταξύ Υμηπτού, Πεντέλης και Σουνίου.

Σκοπός της Εταιρείας είναι η έρευνα και μελέτη κάθε επιστημονικού ή πολιτισμικού θέματος που σχετίζεται με την περιοχή και τους κατοίκους της, όπως η συγκέντρωση, καταγραφή, διατήρηση, μελέτη και δημοσίευση του γλωσσικού, λαογραφικού, ιστορικού, αρχειακού ή άλλου υλικού, καθώς και στοιχείων λαϊκής έκφρασης και τέχνης. Το ενδιαφέρον της Ε.ΜΕ.Ν.Α. τόσο για το πολιτιστικό όσο και για το φυσικό περιβάλλον εκφράζεται μέσα από τη συμμετοχή ειδικών επιστημόνων από αντίστοιχους φορείς: ΥΠΠΟ, ΕΜΠ, ΚΑΠΕ, ΕΚΠΑ, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, ΕΛΚΕΘΕ.

Η διοργάνωση των Επιστημονικών Συναντήσεων, που ξεκίνησαν το 1984 από τους τοπικούς πολιτιστικούς συλλόγους της περιοχής, αποτελεί πλέον θεσμό και κορυφαία εκδήλωση της Εταιρείας Μελετών ανά διετία. Η πρώτη προσπάθεια έγινε στα Καλύβια με αφορμή την έκδοση τιμητικού τόμου αφιερωμένου στη ζωή και το έργο του αρχαιολόγου Χρίστου Ν. Πέτρου. Βασικοί συντελεστές αυτής της Α΄ Επιστημονικής Συνάντησης ήταν ο αείμνηστος γιατρός-φυσιοδίφης Γ. Χατζησωτηρίου, στον οποίο αφιερώθηκε η ΙΓ΄ Επιστημονική Συνάντηση και οι αρχαιολόγοι Π. Φιλίππου-Αγγέλου και Ε. Κακαβογιάννης, στον οποίο αφιερώθηκε η ΙΔ΄ Επιστημονική Συνάντηση.

Η ΙΕ΄ Επιστημονική Συνάντηση αφιερώθηκε αφενός στην αρχαιολόγο Όλγα Αποστολοπούλου-Κακαβογιάννη και αφετέρου στη μνήμη της λαογράφου Μαρίας Μιχαήλ-Δέδε. Ακολούθως, η ΙΣΤ΄ Επιστημονική Συνάντηση διεξήχθη στο Λαύριο με αφορμή τον εορτασμό των 150 χρόνων από την ίδρυση της βιομηχανικής πόλης. Η παρούσα ΙΖ΄ Επιστημονική Συνάντηση αφιερώνεται στον ιερέα και ιστοριοδίφη Ιωάννη Ηλία, του οποίου το αρχείο δόθηκε προς επεξεργασία στην Εταιρεία Μελετών.

Η Εταιρεία έχει στόχο την οργάνωση και λειτουργία βιβλιοθήκης-αναγνωστηρίου στην έδρα της για την εξυπηρέτηση των ενδιαφερομένων, την έκδοση περιοδικών, πρωτότυπων μελετών και συγγραμμάτων. Θεωρεί σημαντική την προκήρυξη διαγω-

νισμών συγγραφής επιστημονικών μελετών διαφόρων ειδικοτήτων, αλλά και ανάθεσης εκτέλεσης και υλοποίησης έργων προκειμένου να αναδειχθούν προτάσεις που αφορούν τη ΝΑ. Αττική.

Από τους άμεσους στόχους της Ε.ΜΕ.Ν.Α., ο πρώτος είναι ήδη σε εξέλιξη από το καλοκαίρι του 2008 και αφορά τη συντήρηση και πρώτη καταγραφή του ενιαίου ιστορικού αρχείου της περιοχής. Η Εταιρεία έχει καταγράψει τμήμα του αρχείου του Δήμου Μαρκοπούλου (αρχείο Δήμου Κρωπίας 1885-1912). Στη συνέχεια, με ευγενική χορηγία της οικογένειας, κατέγραψε, ταξινόμησε και ψηφιοποίησε το αρχείο (1790-1960) που είχε συγκεντρώσει ο γιατρός Γεώργιος Χατζησωτηρίου από την Παιανία. Ακολούθησε αντίστοιχη εργασία του επίσης αδημοσίετου αρχείου (1810-1950) του ιερέα Ιωάννη Ηλία από το Μαρκόπουλο, με δαπάνη της κόρης του.

Η Εταιρεία επιπλέον κατέγραψε και ταξινόμησε το αρχείο του Οργανισμού Προστασίας Αμπελουργών Αττικοβοιωτίας και Ένωσης Οινοποιοτικών Συνεταιρισμών Αττικής (1923-1972) και απόκειται στον Αμπελουργικό Συνεταιρισμό Κορωπίου ενώ ολοκληρώνεται η καταγραφή και ταξινόμηση του αρχείου του Αναγκαστικού Συνεταιρισμού ΜΑΡΚΟ (1819-1990).

Οι θεματικές ενότητες που θα παρουσιαστούν στη ΙΖ΄ Επιστημονική Συνάντηση από 3 έως 7/10/2018 στο Μαρκόπουλο αφορούν:

- στο πολιτιστικό περιβάλλον,
- στο ερευνητικό πρόγραμμα της Ε.ΜΕ.Ν.Α. με τίτλο: «Εντοπιότητα και Μεταναστεύσεις στην Ανατολική Αττική από τον 18ο αιώνα έως σήμερα – Συλλογικοί προσδιορισμοί και ταυτότητες»,
- στο φυσικό περιβάλλον και στην ανάπτυξη,
- σε προτάσεις για αειφόρο ανάπτυξη που εστιάζονται πιλοτικά στην περιοχή του Μαρκοπούλου.

Για την επιχειρούμενη έρευνα, στόχο της Ε.ΜΕ.Ν.Α. αποτελεί η προσέλκυση νέων εξειδικευμένων επιστημόνων και η ένταξή τους σε ομάδες

- που θα καταγράψουν, θα αναλύσουν και θα επεξεργασθούν τα δεδομένα,
- που θα ευαισθητοποιήσουν το νέο δυναμικό για τη διαμόρφωση επίκαιρων προτάσεων.

Οι προσπάθειες της Εταιρείας Μελετών, βασισμένες στη δραστηριότητα των μελών και των ερευνητών, ελπίζουμε ότι θα ενισχυθούν και από τη συμμετοχή των φορέων που εμπλέκονται άμεσα στην ανάπτυξη της περιοχής: Περιφέρεια, δήμοι, συλλογικοί φορείς, επιχειρηματικές και παραγωγικές μονάδες, κάτοικοι κ.λπ., για την επιτυχή υλοποίηση των νέων προτάσεων.

Χαιρετισμός
του Αντιπεριφερειάρχη Ανατολικής Αττικής
Πέτρου Ι. Φιλίππου

NOMIZΩ ΟΤΙ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΜΑΣ είναι μια ιδιαίτερη ημέρα η σημερινή μια και διοργανώνεται η 17η Επιστημονική Συνάντηση Νοτιοανατολικής Αττικής εδώ στο Μαρκόπουλο.

Μια διαδικασία που ξεκίνησε δειλά το 1984 από τα Καλύβια και από τότε καθιερώθηκε για σχεδόν 35 ολόκληρα χρόνια, να είναι ένα βασικό βήμα για την ανάπτυξη του επιστημονικού λόγου και των πνευματικών αναζητήσεων για την Ανατολική Αττική.

Στις 16 Επιστημονικές Συναντήσεις που έχουν προηγηθεί έχουν αναπτυχθεί πάνω από χίλια θέματα-ανακοινώσεις που έχουν να κάνουν κυρίως με τις ανθρωπιστικές μελέτες για την περιοχή μας, σε συνδυασμό όμως και με περιβαλλοντικά θέματα αλλά και «ανάδειξη» προβλημάτων ανάπτυξης του τόπου.

Σίγουρα οι Επιστημονικές Συναντήσεις έχουν θέσει τη σφραγίδα τους και τα θέματα που έχουν ανακοινωθεί, έχουν περάσει πλέον στη διεθνή βιβλιογραφία.

Από την εποχή που συστήθηκε η Εταιρεία Μελετών ΝΑ. Αττικής, η οποία και ανέλαβε τη διοργάνωση των συνεδρίων αλλά και την έκδοση των πρακτικών σε καλαίσθητους τόμους, η απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου ήταν κάθε φορά η Επιστημονική Συνάντηση να γίνεται σε διαφορετική πόλη των Μεσογείων και της Λαυρεωτικής.

Έτσι λοιπόν βρισκόμαστε σήμερα στο Μαρκόπουλο για δεύτερη φορά. Η πρώτη το 1993 ήταν αφιερωμένη στον μεγάλο παιδαγωγό, αντιστασιακό και βουλευτή, Μαρκοπουλιώτη Κώστα Δ. Σωτηρίου.

Από αυτή τη θέση οφείλω να ευχαριστήσω και τον Δήμο Μαρκοπούλου αλλά και όλους τους Πνευματικούς Φορείς του Μαρκοπούλου που φιλοξενούν τη σημερινή διοργάνωση.

Συνηθίζεται δε στις πόλεις που διοργανώνεται να τιμούνται πνευματικές προσωπικότητες που με το πέρασμά τους σηματοδότησαν την εξέλιξη της πόλης.

Με δεδομένο αυτό και στο πλαίσιο της έκθεσης Αρχαιακού υλικού – Συλλογικότητες, που πραγματοποιείται στη «ΜΑΡΚΟ», τιμώμενο πρόσωπο είναι ο Δημοσθένης Σωτηρίου, ένας από τους πρωτεργάτες της ίδρυσης του Συνεταιρισμού

«ΜΑΡΚΟ», αλλά και σημαντική προσωπικότητα όχι μόνο για το Μαρκόπουλο, αλλά για όλη την περιοχή των Μεσογείων.

Επίσης το συνέδριο είναι αφιερωμένο σε μια άλλη σημαντική μορφή του Μαρκοπούλου, τον παπα-Γιάννη Ηλία, του οποίου η συμβολή στη γνώση της ιστορίας του Μαρκοπούλου είναι μοναδική.

Δεν θα σταθώ περισσότερο στις δύο αυτές προσωπικότητες αφού συγκεκριμένοι ομιλητές θα αναλύσουν το έργο τους.

Θα ήθελα όμως να πω λίγα λόγια για μια άλλη φωτεινή προσωπικότητα του Μαρκοπούλου τον Σταμάτη Δημ. Μεθενίτη που έφυγε πρόσφατα από κοντά μας. Ένα πραγματικά ευαίσθητο άνθρωπο, με ένα ανήσυχο και ερευνητικό πνεύμα, που διοχέτευσε όλες τις πνευματικές του αναζητήσεις στην αγάπη του για τη γενέτειρά του το Μαρκόπουλο.

Το βιβλίο του «Το Μαρκόπουλο των Μεσογείων, Οδοιπορικό στους αιώνες», από τις εκδόσεις «Νίκος Λυμπέρης», νομίζω ότι είναι ένα βιβλίο σταθμός για όποιον θέλει να μάθει για την ιστορία του Μαρκοπούλου. Όπως λέει και ο ίδιος στον πρόλογο: *«Απία της δημιουργίας αυτού του βιβλίου ήταν η έμφυτη τάση του συγγραφέα του να καταγράψει με επιμέλεια κάθε τι που είχε σχέση με το Μαρκόπουλο και την περιοχή του εδώ και πάρα πολλά χρόνια»*. Μαζί με τα άλλα δύο του βιβλία, «Τω καιρώ εκείνω» (2011), και το «Πλήρωμα του χρόνου» (2017), όπως και με τα δεκάδες άρθρα του στο περιοδικό «*Εν Μαρκοπούλω*», αναδεικνύεται το στίγμα του συγκεκριμένου μελετητή. Βασισμένα κυρίως στη μελέτη και δημοσίευση αρχαιακού υλικού, στην αξιοποίηση βιβλιογραφικών πηγών σε συνδυασμό πάντα με τις προφορικές μαρτυρίες των μεγαλύτερων, αποτελούν τα βιβλία του και οι εργασίες του μοναδικές πνευματικές δημιουργίες για τον τρόπο της ιστορικής ενασχόλησης αλλά και ανάδειξης ενός τόπου μέσα από την ευρύτερη ιστορική έρευνα.

Πολλά θα μπορούσαν να ειπωθούν για τον Σταμάτη τον Μεθενίτη και για την τεράστια προσφορά του, της οποίας το κύριο χαρακτηριστικό είναι η σεμνότητα και η ανιδιοτελής αγάπη για τον τόπο του. Δεν είναι όμως δυνατόν να γίνει κάτι τέτοιο στα όρια ενός σύντομου χαιρετισμού. Νομίζω ότι θα πρέπει να διοργανωθεί μια ειδική εκδήλωση μνήμης για τον Σταμάτη. Εκτιμώ ότι το Μαρκόπουλο του το οφείλει.

Όμως μια και η Επιστημονική Συνάντηση είναι αφιερωμένη στον παπα-Γιάννη τον Ηλία, επιτρέψτε μου να πώ τι έλεγε ο ίδιος ο Σταμάτης για τον φωτισμένο ιερωμένο. *«Εδώ πρέπει να γίνει ιδιαίτερη μνεία στον παπα-Γιάννη τον Ηλία, ο οποίος μας φόρτωσε από την παιδική μας ακόμα ηλικία, με ένα αφόρητο άγχος γύρω από οτιδήποτε είχε σχέση με το παρελθόν και τους παλιούς που χάνονταν και που μαζί τους χάνονταν και όσα γνώριζαν»*. «Ρωτάτε» μας έλεγε, *«Γράψτε, σημειώστε, είναι αμαρτία να χαθούν οι ρίζες μας»*. Και όλο τα έβαζε με τους σπουδαγμένους του τόπου που *«κανένας τους δεν έβαλε έστω και δυο αράδες πάνω σ' ένα χαρτί»*.

Κλείνοντας θα ήθελα να αναφερθώ στη στήριξη των συνεδρίων από τους Δήμους που το φιλοξενούν και παλαιότερα από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ανατολικής Αττικής. Σε συνέχεια, η Περιφέρεια Αττικής θέτει υπό την αιγίδα της αυτή την τεράστια προσπάθεια, που έχει γίνει όλα αυτά τα χρόνια, την οποία στηρίζει έμπρακτα έχοντας χρηματοδοτήσει τόσο την Επιστημονική Συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στο Λαύριο πριν δύο χρόνια αλλά και τη Συνάντηση που ξεκινά σήμερα στο Μαρκόπουλο.

Με αυτές τις λίγες σκέψεις, αφού συγχαρώ για άλλη μια φορά την Εταιρεία Μελετών ΝΑ. Αττικής και τον Δήμο Μαρκοπούλου για τη φιλοξενία του, εύχομαι καλή επιτυχία στις εργασίες της 17ης Επιστημονικής Συνάντησης αλλά και στις προσπάθειες καταγραφής διαφόρων αρχείων της περιοχής μας που έχει ξεκινήσει η Εταιρεία.

Στις προσπάθειες αυτές πρέπει όλοι να είμαστε αρωγοί.

Χαιρετισμός
του Δημάρχου Μαρκοπούλου
κ. Σωτηρίου Ι. Μεθενίτη

ΜΕ ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΧΑΡΑ, ως Δήμαρχος Μαρκοπούλου, προλογίζω και χαιρετίζω, τους εκλεκτούς προσκεκλημένους-εισηγητές της ΙΖ΄ Επιστημονικής Συνάντησης Νοτιο-ανατολικής Απτικής.

Το πρόγραμμα των εισηγήσεων, που εκτείνεται σε μια σειρά από διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους, από την Αρχαιολογία και την Ιστορία μέχρι την Κοινωνιολογία και τη Λαογραφία, προΐδεάζει για την εξαιρετική συμβολή της Συνάντησής σας, στην ολόπλευρη ανάδειξη όλων των πτυχών της ζωής, από την αρχαιότητα μέχρι τον 20ό αιώνα, στην περιοχή των Μεσογείων και της Λαυρεωτικής.

Θεωρώ, ότι ο πνευματικός πλούτος, που θα συμπυκνωθεί από τις Εισηγήσεις, θα είναι ένα πολύτιμο κτήμα εσασει, για τους σύγχρονους συμπολίτες μας, αλλά και τις επερχόμενες γενιές!

Με αυτές τις σύντομες σκέψεις, να μου επιτρέψετε να σας ευχηθώ καλή επιτυχία στις εργασίες της Συνάντησης και να δηλώσω την ιδιαίτερη χαρά και εξαιρετική τιμή, που αυτή, φιλοξενείται στην πόλη μας!